

**ЛОКАЛНИ ГЕНДЕР
АКЦИОНИ ПЛАН ГРАДА
БАЊА ЛУКА 2022-2025.
ГОДИНЕ**

Град Бања Лука
децембар 2021. године

Увод у Локални гендер акциони план Града Бања Лука

На основу сагласности градоначелника, Град Бања Лука је 2019. године, започео израду Локалног гендер акционог плана у сарадњи са пројектом Развојног програма Уједињених нација (УНДП) „Жене на изборима“. Уз консултантску подршку УНДП-а, те уз стручну и савјетодавну помоћ Гендер центра-Центра за једнакост и равноправност полова Републике Српске, током фебруара 2020. године, израђена је Анализа стања равноправности полова у Бања Луци, ослањајући се на административне податке Града Бања Лука и званичне податке Републичког завода за статистику Републике Српске, те других надлежних институција. Ови подаци су ажурирани у септембру и октобру 2021. године, са посљедњим доступним статистичким и административним подацима.

Прва радионица стратешког планирања са представницима/цама Градске управе и Одбора за сарадњу са вјерским заједницама, невладиним организацијама, националним мањинама, другим удружењима грађана и за равноправност полова је одржана 10. марта 2020. године. Други састанак са представницима Градске управе и надлежног Одбора је одржан 27. октобра 2021. године.¹ На основу ових консултација одређени су кључни стратешки правци ЛГАП-а за наредни период, као и очекивани резултати и активности, те предложени носиоци активности, рокови за провођење активности, те извори финансирања за имплементацију ЛГАП-а. Уз индикаторе успјеха, одређен је и оквир за праћење и извјештавање о provedби ЛГАП-а.

Документ ЛГАП-а се састоји од сљедећих дијелова:

Увод у Локални гендер акциони план Града Бања Лука	1
Анализа стања равноправности полова	3
1. Анализа нормативног, стратешког и институционалног оквира	3
1.1. Нормативни оквир.....	3
1.2. Стратешки оквир	5
1.3. Институционални оквир	6
1.4. Нормативни и институционални оквир Града Бања Лука и европски стандарди равноправности полова на локалном нивоу.....	7
2. Анализа заинтересованих страна	11
3. Анализа стања равноправности полова по посебним областима	16
3.1. Социодемографска слика	17
3.2. Образовање	18
3.3. Тржиште рада	21
3.4. Социјална заштита	26
3.5. Здравство.....	29
3.6. Сигурност.....	30
3.7. Јавни живот и одлучивање	30
4. Родно одговорна анализа буџета	32
Локални гендер акциони план Града Бања Лука	33
1. Идентификација стратешких питања и стратешких циљева	33
2. Мјере за постизање стратешких циљева	33

¹ До застоја у консултацијама и изради ЛГАП-а је дошло због ограничења која су изазвана пандемијом COVID-19.

3.	Локални гендер акциони план Града Бања Лука	33
4.	Оквир за мониторинг и евалуацију.....	53

Анализа стања равноправности полова

1. Анализа нормативног, стратешког и институционалног оквира

Град Бања Лука се приликом израде Локалног гендер акционог плана ослања на нормативни, стратешки и институционални контекст у Републици Српској и Босни и Херцеговини. У ту сврху даје се преглед релевантних принципа и рјешења која прописују Устав Босне и Херцеговине и Устав Републике Српске те Закон о равноправности полова у Босни и Херцеговини и Закон о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини. Такођер се узимају у обзир и принципи Закона о локалној самоуправи Републике Српске. За ову анализу су значајни и стратешки оквир који је креиран на нивоу Босне и Херцеговине и Републике Српске ради унапређења равноправности полова и институционални оквир који има посебну улогу у осигурању интегрисања равноправности полова у све сфере јавног живота. Посебна пажња се посвећује посебним прописима и политикама Града Бања Лука, као јединице локалне самоуправе, и постојећим институционалним механизмима за провођење прописа, а као додатни извор стандарда за јединице локалне самоуправе и унапређење равноправности полова на локалном нивоу, узима се и Европска повеља о родној равноправности на локалном нивоу.

1.1. Нормативни оквир

Устав Босне и Херцеговине, који чини саставни дио Дејтонског мировног споразума, гарантује међународно призната људска права и слободe. Члан I Устава налаже: „Босна и Херцеговина и оба ентитета ће осигурати највиши ниво међународно признатих људских права и основних слобода.“ Такође, у члану II, Уставом се преузимају права и слободe које су предвиђене Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и њеним протоколима, те се налаже директна примјена ових европских инструмената за заштиту људских права и слобода у Босни и Херцеговини и прописује да „ови акти имају приоритет над свим осталим законима.“ Члан III Устава прописује „Каталог права“, а члан IV принцип „Недискриминације“, односно да је уживање права и слобода предвиђених Уставом и међународним споразумима који су наведени у Анексу I Устава осигурано „свим лицима у Босни и Херцеговини без дискриминације по било којем основу као што је пол, раса, боја, језик, вјера, политичко и друго мишљење, национално или социјално поријекло, повезаност са националном мањином, имовина, рођење или други статус.“ Анекс I дефинише додатне споразуме о људским правима који ће се примјењивати у Босни и Херцеговини, те набраја 15 међународних споразума, а између осталих и Конвенцију о држављанству удатих жена (1957), Конвенцију о уклањању свих облика дискриминације у односу на жене (1979) те Конвенцију о правима дјетета (1989). Уставни суд Босне и Херцеговине је одлучивао и утврдио дискриминацију на основу пола у својим предметима (нпр. Број предмета АП-369/10, одлука од 24.5.2013).

Према члану 5. **Устава Републике Српске**, уставно уређење Републике темељи се, између осталог, на гарантовању и заштити људских слобода и права у складу са међународним стандардима. У Поглављу II „Људска права и основне слободe“, члан 10. прописује: „Грађани Републике су равноправни у слободама, правима и дужностима, једнаки су пред законом и уживају исту правну заштиту без обзира на расу, пол, језик, националну припадност, вјероисповјест, социјално поријекло, рођење, образовање,

имовно стање, политичко и друго увјерење, друштвени положај или друго лично својство.“

Закон о равноправности полова у Босни и Херцеговини² креира оквир за остваривање једнаких права и могућности свим лицима у Босни и Херцеговини и уређује систем заштите од дискриминације на основу пола. Овим законом уређује се, промовише и штити равноправност полова, гарантују једнаке могућности и равноправан третман свих особа без обзира на пол, у јавној и у приватној сфери друштва, те уређује заштита од дискриминације на основу пола. Према Закону, сви, без обзира на пол, имају једнака права и право приступа у областима образовања, запошљавања, социјалне заштите, здравствене заштите, спортског и културног живота, јавног живота, те медија. Закон забрањује дискриминацију на основу пола и полне оријентације у свим сферама живота, те даје дефиницију дискриминације на основу пола као „свако стављање у неповољнији положај било које особе или групе особа, засновано на полу, због којег се особама или групи особа отежава или негира признавање, уживање или остваривање људских права или слобода.“ Према Закону, дискриминација подразумева директну и индиректну дискриминацију, узнемиравање, сексуално узнемиравање, потицање на дискриминацију и насиље по основу пола.

Законом о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини³ штите се грађани Босне и Херцеговине од дискриминације у свим областима живота као што су рад и запошљавање, социјална и здравствена заштита, правосуђе и управа, становање, јавно информисање, образовање, спорт, култура, наука и привреда. Исто тако, овај закон забрањује сексуално и сваки други облик узнемиравања, мобинг, сегрегацију и потицање на дискриминацију.

Закон о заштити од насиља у породици Републике Српске⁴ је донесен 2012. године, а задње измјене је претрпио 2020. године, као посебно законодавство које се бави искључиво и на свеобухватан начин заштитом жртава насиља у породици.

Закон о локалној самоуправи Републике Српске⁵ интегрише питање равноправности полова тако што у члану 30. став (3) прописује: „(3) Јединица локалне самоуправе у оквиру својих надлежности обезбјеђује, подстиче и унапређује равноправност полова и остваривање једнаких могућности.“ Такође, прописује се у члану 18. став (1) тачка 14. да самосталне надлежности јединице локалне самоуправе обухватају, између осталог, доношење програма мјера за постизање равноправности полова.

Законом о службеницима и намјештеницима у органима јединица локалне самоуправе⁶ уведена је општа забрана дискриминације и забрана вербалног и сваког другог вида насиља по основу било којег вида дискриминације, па тако и забрана насиља по основу пола. Увођењем једног од основних стандарда за равноправност полова, приликом запошљавања води се рачуна како о полној заступљености запослених тако и о равноправној заступљености полова радних тијела и комисија које спроводе поступак запошљавања у градску, односно општинску управу органа јединица локалне самоуправе.

² Закон о равноправности сполова БиХ - пречишћени текст („Службени гласник БиХ“, број 32/10).

³ „Службени гласник БиХ“, број 59/09, 66/16.

⁴ „Службени гласник Републике Српске“, број 102/12, 108/13, 82/15 и 84/19.

⁵ „Службени гласник Републике Српске“, број: 97/16, 36/19 и 61/21.

⁶ „Службени гласник Републике Српске“, број 97/16.

1.2. Стратешки оквир

Израда Локалног гендер акционог плана за Град Бања Лука неминовно произилази из потребе провођења Гендер акционог плана Босне и Херцеговине на локалном нивоу, као и других, секторских стратешких докумената за унапређење равноправности сполова.

Гендер акциони план Босне и Херцеговине (ГАП БиХ) је законска категорија прописана Законом о равноправности полова у Босни и Херцеговини. Иако по својој стратешкој природи није једини ове врсте, ГАП БиХ представља кровни стратешки оквир за планирање мјера за унапређење равноправности полова у свим областима друштва јер дефинише стратешке приоритете постизања равноправности полова, нарочито у областима спречавања и сузбијања насиља на основу пола, јавног живота и одлучивања, рада, запошљавања и приступа ресурсима, образовања, науке, културе и спорта, здравља, социјалне заштите, те сигурности. Тренутно је на снази и у примјени ГАП БиХ за период 2018-2022. година,⁷ а претходно су донесени ГАП БиХ за период 2006-2011.,⁸ као први стратешки документ за увођење принципа равноправности полова у све области јавног и приватног живота, те други ГАП БиХ за период 2013-2017. године.⁹

Трећи ГАП БиХ, који се односи на период 2018-2022. године, садржи три стратешка циља са идентификованим приоритетним областима за дјеловање:

1. СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1. Израда, провођење и праћење програма мјера за унапређење равноправности полова у институцијама власти, по приоритетним областима

- 1.1. Спречавање и сузбијање насиља по основу пола, укључујући насиље у породици као и трговину људима
- 1.2. Јавни живот и доношење одлука
- 1.3. Рад, запошљавање и приступ економским ресурсима
- 1.4. Образовање, наука, култура и спорт
- 1.5. Здравље, превенција и заштита
- 1.6. Социјална заштита
- 1.7. Род и сигурност

2. СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2. Изградња и јачање система, механизма и инструмената за постизање равноправности полова

- 2.1. Координација провођења и надзор над провођењем Гендер акционог плана БиХ
- 2.2. Праћење и унапређење примјене међународних и домаћих стандарда за равноправност полова
- 2.3. Јачање и сарадња институционалних механизма за равноправност полова
- 2.4. Подизање свијести о равноправности полова у свим сегментима друштва
- 2.5. Подршка институционалним и ванинституционалним партнерима у процесу укључивања принципа равноправности полова
- 2.6. Праћење и оцјена напретка у постизању равноправности полова

⁷ „Службени гласник БиХ“, број 89/18.

⁸ „Службени гласник БиХ, број 41/09.

⁹ „Службени гласник БиХ“, број 98/13.

3. СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3. Успостављање и јачање сарадње и партнерства

3.1. Сарадња на регионалном и међународном нивоу

1.3. Сарадња с организацијама цивилног друштва, социјалним партнерима, академском заједницом.

Код планирања мјера за приоритетну област „Координација провођења и надзор над провођењем Гендер акционог плана БиХ“ под Стратешким циљем 2., у оцјени стања која се даје у овом ГАП-у БиХ истакнуто је да се „оперативно планирање и извјештавање о ГАП-у на нивоу кантона и јединица локалне самоуправе не проводи на системски начин.“ Слиједећи Методологију за израду локалних гендер акционих планова у Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине, која је израђена и понуђена јединицама локалне самоуправе у склопу пројекта „Жене на изборима“ који имплементира УНДП у Босни и Херцеговини, Град Бања Лука настоји заузети приступ системског планирања програма мјера за унапређење равноправности полова у јединицама локалне самоуправе у Босни и Херцеговини, као одговор на питање које је идентификовано у ГАП-у БиХ за период 2018-2022. године.

Поред ГАП-а БиХ, потребно је сагледати и друге стратешке документе који су донесени на нивоу Босне и Херцеговине и Републике Српске, а који чине стратешки оквир за планирање програма мјера за унапређење равноправности полова у јединицама локалне самоуправе. У овом контексту је потребно споменути и имати у виду сљедеће стратешке документе и политике:

- Акциони план за примјену Резолуције Вијећа сигурности УН-а 1325 „Жене, мир и сигурност“ у Босни и Херцеговини за период од 2018. до 2022. године¹⁰
- Акциони план за примјену Конвенције Савјета Европе о спречавању и сузбијању насиља над женама и насиља у породици у Републици Српској у периоду 2019-2020. година¹¹
- Стратегија за сузбијање насиља у породици Републике Српске (2014-2019. година).¹²

1.3. Институционални оквир

У складу са Законом о равноправности полова у Босни и Херцеговини, кључни институционални механизми за равноправност полова су Агенција за равноправност сполова Босне и Херцеговине, Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине и, на ентитетском нивоу, Гендер центар - Центар за једнакост и равноправност полова Владе Републике Српске и Гендер Центар Федерације Босне и Херцеговине. Агенција и ентитетски гендер центри су кључне институције за креирање свеобухватног, системског и координисаног приступа провођењу Закона. Агенција и

¹⁰ Доступно на: <https://arzbih.gov.ba/wp-content/uploads/2019/02/Акциони-план-БОС-КБ-14.01..pdf>.

¹¹ Закључак Владе Републике Српске број 04/1-012-2-283/19 од 31.01.2019. године.

¹² Доступно на https://www.vladars.net/cr-СП-Цурл/Влада/Министарства/мпос/Доцументс/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D0%B8%D1%98%D0%B0%20%D0%B7%D0%B0%20%D1%81%D1%83%D0%B7%D0%B1%D0%B8%D1%98%D0%B0%D1%9A%D0%B5%20%D0%BД%D0%B0%D1%81%D0%B8%D1%99%D0%B0%20%D1%83%20%D0%BФ%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%86%D0%B8%20%D0%A0%D0%B5%D0%BФ%D1%83%D0%B1%D0%BБ%D0%B8%D0%BA%D0%B5%20%D0%A1%D1%80%D0%BФ%D1%81%D0%BA%D0%B5%202014-2019_182131543.pdf.

гендер центри пружају стручну подршку другим институцијама у процесу провођења обавеза из Закона. У законодавној власти на нивоу Босне и Херцеговине успостављена је Комисија за остваривање равноправности сполова Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, а на нивоу Републике Српске Одбор једнаких могућности Народне скупштине Републике Српске. Основане су комисије за равноправност полова јединицама локалне самоуправе и дјелују у склопу скупштина општина/града у Републици Српској. У Скупштини Града Бања Лука формиран је и дјелује Одбор за сарадњу са вјерским заједницама, невладиним организацијама, националним мањинама, другим удружењима грађана и за равноправност полова.

1.4. Нормативни и институционални оквир Града Бања Лука и европски стандарди равноправности полова на локалном нивоу

Статут Града Бања Лука не садржи специфичне одредбе о равноправности полова, осим члана 12. став (4) који каже да Град у оквиру својих надлежности обезбјеђује, подстиче и унапређује равноправност полова и остваривање једнаких могућности. Такође, члан 16. став (1) тачка 14. прописује да Град у области организовања рада и управљања Градом има надлежности за доношење програма и мјера за постизање равноправности полова.

Пословник Скупштине Града Бања Лука садржи одредбе у вези са надлежностима Одбора за сарадњу са вјерским заједницама, невладиним организацијама, националним мањинама, другим удружењима грађана и за равноправност полова. Тако је чланом 73. прописано да Одбор, између осталог има и сљедеће надлежности: „3) прати примјену, и врши координацију активности са свим субјектима у јединици локалне самоуправе - у процесу примјене Закона о равноправности полова, 4) учествује у изради методологије за оцјену ефеката државне политике и програма у вези са равноправношћу полова,... 11) обавља остале послове везане за промоцију равноправности полова.“ Према члану 74. Пословника, Одбор се састоји од предсједника, замјеника предсједника и четири члана који се бирају из реда одборника у Скупштини и три члана из реда представника организација и институција са подручја града које се баве дјелатностима из надлежности Одбора. Нити Статут Града, нити Пословник Скупштине Града не садрже одредбе о употреби термина који подразумевају оба пола. Град Бања Лука није донио посебну одлуку о равноправности полова.¹³

---

¹³ Дobar примјер овакве одлуке се може наћи у Лакташима гдје је Скупштина општине Лакташи је у септембру 2014. године донијела Одлуку о равноправности полова у општини Лакташи, на основу Закона о равноправности сполова у Босни и Херцеговини, Закона о локалној самоуправи те Статута општине. Ова одлука регулише принцип равноправности полова у радним тијелима Скупштине општине, органима управе, јавних предузећа, установа и организација чији је оснивач Општина Лакташи, те Савјетима мјесних заједница на подручју општине Лакташи. Одредбама ове одлуке прописана је обавеза да се приликом избора чланова у тијелима и постављања руководиоца у органима обезбиједи заступљеност најмање 40% представника мање заступљеног пола. Једнака обавеза је прописана и за формирање састава делегација Општине Лакташи. Одлука такођер налаже интегрисање обавезујућих домаћих и међународних стандарда равноправности полова у опште и стратешке документе Општине, нарочито Стратегију развоја општине Лакташи, као и процес израде буџета. Улога Комисије за равноправност полова је наглашена овом одлуком. Такођер, уведена је и обавеза прикупљања, евидентирања и обрађивања свих статистичких података по полу. Одлуком су обавезани сви органи, јавна предузећа, установе и мјесне заједнице да ускладе своје статуте и друга општа акта са овом одлуком у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу ове одлуке.

Скупштина Града Бања Лука није донијела посебан кодекс понашања одборника. Компаративна анализа је показала да су кодекси понашања изабраних званичника адекватно мјесто за интегрисање одредби и питањима равноправности полова. Као илустрација, може се навести и примјер Етичког кодекса изабраних званичника Општине Грачаница који је донесен 2005. године, али измијењен 2018. године на основу Закона о равноправности сполова у Босни и Херцеговини, Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини и Закона о принципима локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине. Измјенама кодекса дата је дефиниција сексуалног узнемиравања те је прописано да се за изабране званичнике неприхватљивим сматрају облици понашања који су дефинисани као сексуално узнемиравање спрам других изабраних званичника, лица запослених у органима Општине Грачаница и других лица, те да је забрањено предузимање мјера спрам лица које поднесе пријаву за све облике кршења правила кодекса.

Што се тиче институционалног оквира за доношење и провођење прописа, који између осталог укључују и промовисање и осигурање равноправности полова у свим сферама друштва, органи Града су **Скупштина Града и градоначелник**.

Скупштину Града Бања Лука чини 31 одборник, а у мандату за период 2020-2024. године у овај састав улази 27 одборника и четири одборнице. Број одборница је смањен у односу на претходни мандат, када их је било седам. Скупштина Града је образовала укупно 13 радних тијела, укључујући осам комисија,¹⁴ три одбора¹⁵ (од којих је један и **Одбор за сарадњу са вјерским заједницама, невладиним организацијама, националним мањинама, другим удружењима грађана и за равноправност полова) и два савјета.¹⁶**

Извршну власт чине градоначелник и организационе јединице (саставни дијелови **Градске управе** којом руководи градоначелник). Организација Градске управе Бања Лука се налази у приказу који слиједи са прегледом пола руководилаца организационих јединица. Према подацима Града, у 2021. години у Градској управи Града Бања Лука ради укупно 775 запослених лица (398 мушкараца и 377 жена).¹⁷

Градска управа	Спол руководилаца	
	М	Ж
Кабинет градоначелника		
градоначелник	x	
шеф Кабинета градоначелника	x	
градски менаџер	x	
Стручна служба Скупштине Града	x	

¹⁴ Комисија за избор и именовање, награде и признања, Комисија за прописе, представке и провођење Етичког кодекса Скупштине града Бања Лука, Комисија за буџет и финансије, Комисија за мјесне заједнице, називе улица и тргова, Комисија за стамбено-комуналне послове и послове саобраћаја, Комисија за инвалидску и борачку заштиту, Комисија за привреду и развој и Комисија за просторно уређење, заштиту околине, културног и природног наслеђа.

¹⁵ Одбор за здравство, школство и социјалну политику, Одбор за регионалну и међународну сарадњу и Одбор за сарадњу са вјерским заједницама, невладиним организацијама, националним мањинама, другим удружењима грађана и за равноправност полова.

¹⁶ Савјет за младе и спорт и Савјет за културу.

¹⁷ Доступно на <https://www.baialuka.rs.ba/licna-karta-gy/>.

секретар Скупштине Града	x	
Одјељења и одсједи		
Одјељење за општу управу	x	
Одсјек за грађанска стања, управне послове и правну помоћ грађанима		x
Одсјек за послове писарнице Градске управе, пријемне канцеларије услужних центара	x	
Одсјек за послове мјесних заједница	x	
Одјељење за финансије		x
Одсјек за буџет	x	
Одсјек за управљање средствима и плаћање		x
Одсјек за рачуноводство		x
Одсјек за праћење прихода	x	
Одјељење за просторно уређење	x	
Одсјек за послове пријемне канцеларије одјељења		x
Одсјек за грађење	x	
Одсјек за просторно планску документацију	x	
Одсјек за легализацију		x
Одјељење за привреду и локални економски развој		x
Одсјек за привреду		x
Одсјек за управно-правне послове		x
Одјељење за комуналне послове	x	
Одсјек за обрачун накнада		x
Одсјек за послове комуналне накнаде, правне и стручне послове		x
Одсјек за инвестиције и одржавање		x
Одсјек за послове заједничке комуналне потрошње и заштиту животне средине		x
Одјељење за инспекцијске послове и комуналну полицију	x	
Одјељење за саобраћај и путеве	x	
Одсјек за саобраћај	x	
Одсјек за путеве		x
Одсјек за евиденцију и управљање непокретном имовином града	x	
Одјељење за борачко-инвалидску заштиту	x	
Одјељење за друштвене дјелатности		x
Одсјек за образовање, здравство, омладину и спорт		x
Одсјек за културу, туризам и социјалну политику		x
Служба за заједничке послове		x
Одсјек за сарадњу са грађанима – Канцеларија за грађане		x
Одсјек за информатику	x	
Одсјек за развој локалне самоуправе и управљање људским ресурсима		x
Одсјек за правна питања и прописе		x
Одсјек за јавне набавке	x	
Одсјек за послове цивилне заштите и професионалне територијалне ватрогасне јединице	x	
Одсјек за регионалну и међународну сарадњу, управљање пројектима и стратешко планирање		x

Одсјек за сарадњу са грађанима-Канцеларија за грађане		x
Јединица за интерну ревизију		x
Укупно руководилаца одјелења	6	3
Укупно руководилаца одсјека	11	20

Приказ 1 ПРЕГЛЕД СТРУКТУРЕ ГРАДСКЕ УПРАВЕ БАЊА ЛУКА И ПОЛНА СТРУКТУРА РУКОВОДИЛАЦА

Скупштина Града Бања Лука је у децембру 2018. године донијела Одлуку о усвајању Стратегије развоја града Бања Лука у периоду 2018-2027. године. **Стратегија развоја Града Бања Лука**¹⁸ дефинише четири стратешка циља: 1. Град са повољним пословним окружењем, јаком и конкурентном привредом и растом домаћих страних инвестиција 2. Модерна, урбана средина заснована на Smart City концепту, угодна за живот свих грађана, 3. Еколошки одржива, комунално опремљена, енергетски ефикасна и безбједна средина – Green City, те 4. Препознатљив регионални, образовни, здравствени, културни, спортски и центар унапређене социјалне инклузије.

Према Стратегији развоја, равноправност полова није истакнута као принцип, али стратегија садржи елементе унапређења положаја жена и равноправности полова. У овом документу, жене су сврстане у „рањиву групу“: „Жене представљају рањиву групу, нарочито сиромашне, припаднице старије популације, труднице и мајке мале дјеце, самохране мајке, жене у руралном подручју. Посебно рањива група су жене са инвалидитетом.“¹⁹

Према Стратегији развоја, у стратешком циљу 1. Град са повољним пословним окружењем, јаком и конкурентном привредом и растом домаћих страних инвестиција, наглашено је да ће се водити рачуна о инклузивној политици, односно, о стварању једнаких могућности и за запошљавање особа са инвалидитетом, а посебно за запошљавање жена и млађе популације. Према секторским развојним плановима, који чине саставни дио Стратегије развоја града Бања Лука, „Сви секторски циљеви економског развоја имају значајан утицај на друштвени развој, прије свега кроз отварање нових радних мјеста и стварање могућности за запошљавање младих, жена и осјетљивог становништва, који спадају у теже запошљиве категорије.“²⁰ Тако је у програмима подршке запошљавању и samozapoшљавању предвиђено „економско оснаживање жена, младих и социјално осјетљивих категорија (2018-2022)“ (укупно 4.520.000 КМ за подршку запошљавању и samozapoшљавању кроз финансијске подстицаје, без раздвајања података о финансирању за жене и мушкарце) те „подстицаји за женско предузетништво (2019-2022)“ за што је предвиђено 100.000 КМ, у смислу финансирања.²¹

Према стратешком циљу 4. Препознатљив регионални, образовни, здравствени, културни, спортски и центар унапређене социјалне инклузије, предвиђено је да најмање 50% дјеце предшколског узраста буде обухваћено програмима предшколског образовања и васпитања (планирана средства 100.000 КМ), те је предвиђено побољшање услова и доступности образовања у најмање 34 објекта предшколских, школских и средњошколских установа у односу на 2017. годину. Планирано је и да сва дјеца са потешкоћама у развоју остварују своје право на образовање у њиховом најбољем

¹⁸ Доступно на <http://www.baialuka.rs.ba/gradska-uprava/strategija-razvoja-grada/>.

¹⁹ Стратегија развоја Града Бања Лука, стр. 75.

²⁰ Стратегија развоја Града Бања Лука, стр. 125.

²¹ Стратегија развоја Града Бања Лука, стр. 135.

интересу и у складу са својим способностима.²² Такође, планирано је да до краја 2022. године буде повећан број дјеце укључене у спортске активности за 30% у односу на 2017. годину²³ (планирана средства 1.400.000 КМ). Ове конкретне мјере директно утичу на усклађивање приватног, професионалног и друштвеног живота жена и мушкараца и имају значајне импликације на положај жена.

Претходно наведени планови и циљеви у Стратегији развоја града Бања Лука не представљају исцрпан преглед програма и мјера који се могу довести у везу са унапређењем стања равноправности полова у граду Бања Луци, али представљају репрезентативне илустрације стратешких одређења градских власти. Потребно је нагласити да је ситуациона анализа, која претходи дефинисању стратешких циљева у Стратегији развоја, обухватила податке за жене и мушкарце у свим животним и друштвеним областима, ради идентификовања кључних проблема које треба адресирати стратешки.

Европска повеља о родној равноправности на локалном нивоу представља посебан ресурс у постављању стандарда за постизање родне равноправности у јединицама локалне самоуправе. Потписивањем ове повеље, јединице локалне самоуправе у Европи се обавезују да ће слиједити принципе родне равноправности и спроводити одредбе прописане Повељом. Чак и ако нису потписнице Европске повеље о родној равноправности на локалном нивоу, општине и градови у Босни и Херцеговини могу користити ову повељу као усмјерење у програмирању мјера за постизање равноправности. Европска повеља детаљно разрађује области у којима су изражене импликације на родну равноправност, као и улоге низа актера локалне заједнице у промицању и питање родне равноправности. У том смислу Европска повеља разрађује улогу послодаваца у постизању равноправности, питање јавних набавки и уговарања, као и одрживог развоја са аспекта родне равноправности, те пружање услуга у секторима образовања, здравства, социјалне заштите, дјечије заштите, бриге о зависним лицима, становања, културе, спорта и рекреације, сигурности, роднозаснованог насиља и трговине људима. Европска повеља налаже потписницама да развију и усвоје свој Акциони план равноправности и да га примјењују. Овај акциони план треба дефинисати циљеве и приоритете локалне заједнице, планиране мјере и рокове за њихово провођење, као и средства додијелена у ову сврху. Повеља такође налаже евалуацију постигнутих резултата и ревидирање акционог плана у складу налазима евалуације.

2. Анализа заинтересованих страна

Израда ЛГАП-а који је практичан, сврсисходан и изводив у локалној заједници заснива се на укључивању кључних актера јединице локалне самоуправе. Из овог разлога је неопходно анализирати улогу свих актера у овом процесу. Анализа заинтересованих страна је основни алат сваког стратешког планирања. На основу анализе заинтересованих страна у граду Бања Лука утврђени су сљедећи актери.

Учинити задовољним:

Активно укључити:

стратегија развоја Града Бања Лука, стр. 144.
стратегија развоја Града Бања Лука, стр. 146.

<ul style="list-style-type: none"> • ГРАДОНАЧЕЛНИК • СКУПШТИНА ГРАДА • КОМИСИЈА ЗА БУЏЕТ И ФИНАНСИЈЕ • ГРАДСКА УПРАВА 	<ul style="list-style-type: none"> • ОДБОР ЗА РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА • ГЕНДЕР ЦЕНТАР РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ • АГЕНЦИЈА ЗА РАВНОПРАВНОСТ СПОЛОВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ • НЕВЛАДИНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ • МЕДИЈИ
<p>Пратити:</p> <ul style="list-style-type: none"> • МЕДИЈИ 	<p>Консултовати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ГРАЂАНКЕ И ГРАЂАНИ • ЈАВНЕ УСТАНОВЕ И ПРЕДУЗЕЋА • ПРИВАТНИ ПРИВРЕДНИ СУБЈЕКТИ • НЕВЛАДИНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ • МЕЂУНАРОДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Прелиминарна анализа заинтересованих страна је индицирала сљедеће:

- **Учинити задовољним оне који имају јак утицај, низак интерес**

Субјекти са највише утицаја на израду и провођење ЛГАП-а су челни људи Града те органи и тијела која доносе одлуке провођењу активности и распоређивању средстава која су потребна за извршење одлука. У случају Града Бања Лука, ради се о институцијама градоначелника, Скупштине Града, Комисије за буџет и финансије те Градске управе. Анализирајући документе Града Бања Лука, стиче се утисак да равноправност полова није дефинисана као један од водећих принципа и приоритета. Међутим, евидентно је из Стратегије развоја да се положају жена посвећује одређена пажња. Ипак, и даље је потребно актере који су сврстани у овај сегмент анализе заинтересованих страна континуирано информисати и увјеравати да је имплементација ЛГАП-а питање које је потребно посветити континуирану пажњу, дискусију, финансирање и праћење. У супротном, они који су највише заинтересовани за провођење циљева ЛГАП-а могу остати без кључне подршке, а сам документ ЛГАП-а само формални документ без суштинске имплементације.

- **Активно укључити оне који имају јак утицај и висок интерес**

Актери које треба активно укључити у процес израде и провођења ЛГАП-а у граду Бања Лука су: Одбор за сарадњу са вјерским заједницама, невладиним организацијама, националним мањинама, другим удружењима грађана и за равноправност полова, Гендер Центар- Центар за једнакост и равноправност полова Републике Српске и Агенција за равноправност сполова Босне и Херцеговине. Ове институције имају висок интерес за доношење ЛГАП с обзиром на њихове мандате и поља дјеловања. Један од кључних задатака једне комисије односно одбора за равноправност полова јесте да осигурава интегрисање питања равноправности у све одлуке и процесе у локалној заједници. Гендер Центри и Агенција за равноправност сполова су кључни гендер институционални механизми за промовисање, осигуравање и надзор над провођењем Закона о равноправности сполова у Босни и Херцеговини. Утицај ових институција може бити висок у смислу предочавања обавеза органима власти и службама у јединицама локалне самоуправе према домаћем и међународном правном оквиру. Овдје се такође ради и о високо стручним тијелима у области равноправности полова, те је овај ресурс у смислу преноса знања на локални ниво незамјенив. Од Одбора за сарадњу са

вјерским заједницама, невладиним организацијама, националним мањинама, другим удружењима грађана и за равноправност полова би се очекивало да поднесе иницијативу Скупштини града за доношење ЛГАП-а. Анализа је потврдила да се и невладине организације и медији могу активно укључити у процес израде и имплементације ЛГАП-а. Поред традиционалних медија, могуће је идентификовати и друге начине комуницирања и промоције, нпр. веома активни чланови друштвених мрежа и медија.

- **Консултирати оне који имају висок интерес и слаб утицај**

Лица и организације које имају веома висок интерес за израду ЛГАП-а су: грађанке и грађани, јавне установе, привредни субјекти, невладине организације, међународне организације. Јасно је, међутим, да немају сви субјекти из ове групе једнак интерес. Претпоставља се да становништво, невладине организације које се баве заштитом људских права и борбом за равноправност полова, као и међународне организације које промовишу ове стандарде имају већи интерес него, на примјер, јавне установе или привредни субјекти. Ипак, може се претпоставити да ова група чини базу за идентификовање стратешких питања која треба адресирати путем ЛГАП-а, али и друштвени капитал за његово провођење. Из овог разлога је неопходно током читаве израде ЛГАП-а консултовати ове субјекте. Они су извори података, али и неопходни у провођењу планских мјера. Грађане и грађанке је потребно консултовати редовно кроз рад и контакт у мјесним заједницама. Такође, јавне установе и предузећа посједују податке о својим корисницима, њиховим изазовима, као и практична искуства из своје дјелатности. У Приказу 2. који слиједи дат је преглед јавних установа у граду Бања Лука и пол руководиоца.

ЈАВНЕ УСТАНОВЕ	ПОЛНА СТРУКТУРА РУКОВОДИЛАЦА	
	М	Ж
ЈУ „Бански двор – Културни центар“	х	
ЈУ „Центар за социјални рад“ Бања Лука		х
ЈУ „Центар за предшколско васпитање и образовање“ Бања Лука		х
ЈЗУ „Дом здравља“ у Бањој Луци		х
ЈУ Спортски центар „Борик“ Бања Лука	х	
ЈУ „Центар за образовање одраслих“ Бања Лука		х
Центар за развој пољопривреде и села	х	
Градска развојна агенција	х	
ЈУ Туристичка организација Града Бања Лука		х
УКУПНО	4	6

Приказ 2 ЈАВНЕ УСТАНОВЕ И ПОЛНА СТРУКТУРА РУКОВОДИЛАЦА

ЈАВНА ПРЕДУЗЕЋА	ПОЛНА СТРУКТУРА РУКОВОДИЛАЦА	
	М	Ж
ОДКЈП „Градско гробље“ Бања Лука	х	
ЈП „ДЕП-ОТ Регионална депонија“ Бања Лука	х	

ЈП „Аквана“	x	
„Водовод“ а. д. Бања Лука	x	
„Чистоћа“ а. д. Бања Лука	x	
„Топлана“ Д.О.О. Бања Лука	x	
„Завод за изградњу“ а. д. Бања Лука	x	
„Еко топлане“ д.о.о. Бања Лука	x	
УКУПНО	9	0

Приказ 3 ЈАВНА ПРЕДУЗЕЋА И ПОЛНА СТРУКТУРА РУКОВОДИЛАЦА

Привредни субјекти, са друге стране, могу идентификовати простор за унапређење равноправности полова као пута ка остварењу веће продуктивности и квалитета. Преглед јавних привредних субјеката је дат у Приказу 3. горе, а више података о структури пословних субјеката, по дјелатностима које обављају на територији града Бања Лука је дато у Анализи равноправности полова по областима, у дијелу који се тиче тржишта рада.

Међународне организације имају висок интерес за постизање међународних стандарда родне равноправности, а њихов утицај на доносиоце одлука и субјекте који проводе ЛГАП може варирати, зависно од подршке коју пружају. У овом циклусу израде ЛГАП-а, подршку Граду Бања Лука пружа УНДП у Босни и Херцеговини кроз пројекат „Жене на изборима“, у склопу којег Гендер центар-Центар за једнакост и равноправност полова Републике Српске, као стручна служба Владе Републике Српске, континуирано пружао стручну и савјетодавну подршку.

Невладине организације имају интерес у промовисању грађанских и људских права, а могу представљати и значајан ресурс у изради и провођењу ЛГАП-а, с обзиром на њихову близину становништву и познавање специфичних потреба грађанки и грађана. Према подацима из Стратегије развоја града Бања Лука, „до децембра 2017. године, Градска управа је званично евидентирала око 440 удружења грађана, а запажено је да се њихов број константно повећава. Према подацима из 2021. године, регистровано је укупно 466 удружења.²⁴ Према дефинисаним циљевима и дјелатностима удружења, препознају се области као што су: социјална заштита, брига о дјечи, породици, рањивим и маргинализованим групама, здравство, наука и образовање, култура, животна средина, заштита људских права, мањина, толеранције и вјерске слободе, између осталих.

- **Пратити оне који имају слаб утицај и низак интерес**

Иако су медији идентификовани и као актери које је могуће активно укључити у процес доношења ЛГАП-а, као промоторе ове активности, они могу спадати и у групу која има низак интерес и слаб утицај на овај процес. Због њихове флуидне улоге, потребно их је пратити. Наиме, медији могу послужити као огледало заједнице, па самим тим бити и извор података, а њихова улога у промоцији равноправности полова може бити и позитивна и негативна, те је праћење пожељно. Према подацима Републичког завода за статистику, на територији Бањалуке регистроване су четири радио станице. У њиховом програму преовладавају музичко-забавни и информативно-политички садржаји. Такођер, у Бања Луци дјелује пет ТВ станица на којима преовладавају играни

²⁴ Доступно на [хттпс://www.baialuka.rs.ba/wp-content/uploads/2021/01/Евиденција-удру%Ц5%БЕња-гра%Ц4%91ана-за-сајт-Града-јануар-2021..pdf](https://www.baialuka.rs.ba/wp-content/uploads/2021/01/Евиденција-удру%Ц5%БЕња-гра%Ц4%91ана-за-сајт-Града-јануар-2021..pdf).

информативно-политички садржаји, док су документарни, дјечји и омладински, те културно-образовни садржаји заступљени у мањој мје

3. Анализа стања равноправности полова по посебним областима

3.1. Социодемографска слика

Према подацима Пописа из 2013. године Републичког завода за статистику Републике Српске који је објављен 2017. године,²⁵ број становника Града Бања Лука, у 57 мјесних заједница, је 180.053, од чега жена 93.543, односно 51,95%. Према подацима Пописа, полна и старосна структура становништва је приказана у табели која слиједи. Од укупног становништва, дјеца до 14 година чине 14,65%.

Старосна структура 2013.	Жена	Мушкараца	Укупно
0-14	12.910	13.484	26.394
16-64	65.067	61.350	126.417
65+	15.566	11.676	27.242
Укупно	93.543	86.510	180.053

Старосна структура 2019.	Жена	Мушкараца	Укупно
0-14	13.875	14.794	28.669
16-64	63.495	59.642	123.137
65+	19.035	14.002	33.037
Укупно	96.405	88.438	184.843

Приказ 4 СТАРОСНА И ПОЛНА СТРУКТУРА СТАНОВНИШТВА ГРАДА БАЊА ЛУКА (2013., 2019.)

Према подацима из Демографске статистике Републичког завода за статистику из 2020. године,²⁶ број становника у Граду Бања Луци се кретао од 181.956 2015. године до 184.843 2019. године (пројекције). У овом периоду је сваке године осим 2019. забиљежен позитиван природни прираштај, за разлику од свих других градова и општина Републике Српске. Негативан природни прираштај је такођер забиљежен и 2020. године. Детаљнији подаци су дати у приказу који слиједи.

Година	Рођени					Природни прираштај	Умрло					Бракови	
	Свега	Живорођени			Мртворођени		Свега	М	Ж	Умрла одојчад		Склопљени	Разведени
		Свега	М	Ж						М	Ж ²⁷		
2014	2.011	2.010	1.084	926	1	59	1.961	1.012	948	2	3	1.019	244
2015	2.102	2.100	1.096	1.004	2	103	1.997	1.033	964	4	5	968	294
2016	2.103	2.100	1.112	988	3	131	1.969	1.039	930	2	1	957	294
2017	1.972	1.969	1.027	942	3	43	1.926	998	928	2	5	982	267
2018	2.018	2.018	1.051	967	-	12	2.006	1.007	999	2	3	982	271
2019	1.832	1.831	970	861	1	-248	2.079	1.083	996	5	4	1.040	232
2020 ²⁸	1.781	1.780	929	851	1	-412	2.192	1.171	1.021	8	10	638	249 ²⁹

²⁵ Доступно на

https://www.rzs.rs.ba/static/uploadc/bilteni/popis/gradovi_opstine_nasejena_mjesta/Rezultati_Popisa_2013_Gradovi_Opstine_Nasejena_Mjesta_WEB.pdf.

²⁷ Подаци израчунати на основу података из Демографске статистике 2020.

²⁸ Рођени и умрли у Републици Српској, 2020. Доступно на

https://www.rzs.rs.ba/front/articla/4750/?лефт_ми=34&уп_ми=12&адд=34

Према подацима из Стратегије развоја Града Бања Лука, у периоду између два пописа (1991. и 2013. године), забиљежено је смањење броја становника за 7,9%, те је смањен број урбаног подручја за 5,6%, а руралног подручја за 14,5% у односу на 1991. годину.³⁰ Према Попису становништва из 2013. године, у урбаном дијелу града живјело је 135.059 односно 75% од укупног броја становника, а у руралном подручју 44.994 становника.

Салдо миграција је из године у године позитиван, како се види из приказа који слиједи. Према подацима из Републичког завода за статистику о унутрашњим миграцијама,³¹ највише досељених долази из других општина Републике Српске, а исти случај је и са одсељенима.

ГОДИНА	БРОЈ ОДСЕЉЕНИХ	БРОЈ ДОСЕЉЕНИХ	МИГРАЦИЈСКИ САЛДО
2014	1.224	2.149	925
2015	991	1.910	919
2016	938	1.572	634
2017	819	1.427	608
2018	911	1.651	740
2019	898	1.565	667
2020	849	1.343	494

Приказ 6 МИГРАЦИЈСКИ САЛДО ГРАДА БАЊА ЛУКА

Према Попису из 2013. године, у Бања Луци је живјело 162.057 Срба, 4.887 Хрвата, 6.816 Бошњака те 3.324 Осталих и 2.641 становника који се нису изјаснили о **етничкој/националној припадности** односно 328 који нису дали одговор. Међу нумеричким мањинама, 54% (Бошњаци) и 51.35% (Хрвати) становништва чине жене.

3.2. образовање

У **образовној структури становништва** Града Бања Лука, према подацима Пописа из 2013. године преовладавају лица са само завршеном средњом школом - укупно 83.044 становника. Број жена са завршеном само средњом школом је 40.717, а мушкараца 42.327. Нешто више од четири пута више мушкараца је имало специјализацију након завршене средње школе него жена. Број жена са завршеном основном школом као највишем степеном образовања је за око 3.150 већи од броја мушкараца са истим образовањем (13.084 жена наспрам 9.927 мушкараца). Без икаквог образовања је 4.752 жена наспрам 921 мушкарца, што значи да је око пет пута више жена без икаквог образовања у односу на релевантну групу мушкараца. Број жена са непотпуним основним образовањем је 4.366 наспрам 2.117 мушкараца. Процент неписмености је

²⁸ Рођени и умрли у Републици Српској, 2020. Доступно на [хттпс://www.рзс.рс.ба/фронт/артикле/4750/?лефт_ми=34&уп_ми=12&адд=34](https://www.рзс.рс.ба/фронт/артикле/4750/?лефт_ми=34&уп_ми=12&адд=34)

²⁹ Скопљени и разведени бракови у Републици Српској, 2020. Доступно на [хттпс://www.рзс.рс.ба/фронт/артикле/4751/?лефт_ми=Ноне&уп_ми=&адд=Ноне](https://www.рзс.рс.ба/фронт/артикле/4751/?лефт_ми=Ноне&уп_ми=&адд=Ноне).

³⁰ Стратегија развоја Града Бања Лука, стр. 7.

³¹ Доступно на [хттпс://www.рзс.рс.ба/фронт/цатегору/2/131/?page=2](https://www.рзс.рс.ба/фронт/цатегору/2/131/?page=2).

2,16%, а међу мушкарцима и женама је забиљежена значајна разлика, па је процент неписмености за мушкараце 0,66%, а за жене 3,53%. Број мушкараца и жена са високим образовањем је упоредив, иако је број жена већи, 13.723 наспрам 12.201 мушкараца. Жене чине 54% компјутерски неписмених лица и 51.7% компјутерски писмених лица.

Обухват дјецe предшколским образовањем у Бања Луци није могуће прецизно одредити ради недостатка прецизних података о броју дјецe предшколског узраста (доступни демографски подаци су разврстани по старосним групама 0-4 и 5-9 година – укупно 17.947 дјецe ове двије старосне групе). Стратегија развоја Града Бања Лука и други стратешки документи постављају циљеве који се односе на повећање обухвата дјецe узраста од 3 до 6 година предшколским образовањем. Тако је нпр. Стратегијом развоја Града Бања Лука планирано да до краја 2022. године, најмање 50% дјецe предшколског узраста буде обухваћено програмима предшколског образовања и васпитања, уз унапређења потребне инфраструктуре.³²

Јавна установа „Центар за предшколско васпитање и образовање“ Бања Лука у свом саставу има 22 вртића. Поред јавних вртића, у Бањалуци дјелује и 25 приватних установа, вртића и клубова за дјецу. У предшколске установе је у 2020/2021. години било уписано укупно 3.300 дјецe, од чега дјевојчица 1.622 (49,15%). Највише уписане дјецe је у узрасту до 3 године и у узрасту од 5 до 6 година.

Основно образовање на подручју Бања Луке одвија се у 27 основних школа. Ове школе је у 2020/2021. години похађало укупно 16.416 ученика – 8.116 дјевојчица и 8.300 дјечака. Број ученика са сметњама у развоју укључених у редовну наставу је 184, од чега женских 70. Према подацима из 2020. године, једну музичку школу у Бањалуци, ЈУ Музичка школа „Владо Милошевић“ похађало је укупно 775 ученика, 319 дјечака и 456 дјевојчица, на нивоу основношколског образовања. Појединачни подаци по школама показују одређени баланс у полној структури ученика, осим у случају ниже музичке школе, гдје има знатно више дјевојчица те основне школе у склопу Центра за образовање и васпитање и рехабилитацију слушања и говора „Бања Лука“, гдје има више од дупло више дјечака (24 наспрам 10 дјевојчица).

Средњошколско образовање на подручју Бања Лука се одвија у 17 средњих школа. Ове школе је у 2020/2021. години похађало укупно 9.108 ученика, и то 4.365 мушког пола и 4.743 женског пола. Према подацима Министарства просвјете и културе Републике Српске из 2020. године, за школску 2019/2020. годину, полна структура ученика је била релативно избалансирана у појединим школама, нпр. Електротехничкој школи, Пољопривредној школи, Угоститељско-трговинско-туристичкој школи, између осталих. Међутим, значајно је више ученица похађа двије гимназије, Економску школу, Медицинску школу, Технолошку школу, док више ученика похађа Електротехничку школу, Техничку школу, те Школу ученика у привреди. Средњу музичку школу у претходној школској години је похађао укупно 91 ученик – 38 мушког и 53 женског пола.

Град Бања Лука додјељује **стипендије за ученике и студенте**. У наставку слиједи преглед броја стипендиста по ученицима/студентима и полу. Генерално је више стипендиста ученика женског пола док је број студентица и студената који примају стипендију тренутно избалансиран.

---

³² Стратегија развоја Града Бања Лука, стр. 144.

Пол	2018	2019	2020
Мушки	436	450	505
Женски	755	779	1.095
Укупно	1.191	1.229	1.600

Приказ 7 УЧЕНИЦИ СТИПЕНДИСТИ ГРАДА БАЊА ЛУКА

Пол	2018	2019	2020
Мушки	135	183	135
Женски	110	184	260
Укупно	245	367	395

Приказ 8 СТИПЕНДИСТИ СТУДЕНТИ ГРАДА БАЊА ЛУКА

Што се тиче **културно-умјетничког и спортског живота** у Бањалуци, овај град располаже значајним културно-умјетничким и спортским капацитетима. Преглед установа културе и спорта, према подацима из Стратегије развоја Града Бања Лука,³³ се даје у приказу који слиједи.

Културне установе	Спортски институционални капацитети
ЈУ „Бански двор-Културни центар“	ЈУ Спортски центар Борик
Тврђава Кастел	Фудбалски стадиони (18)
Музеј Републике Српске	Тениски центри (2)
Музеј савремене умјетности	Базени (1 отворени и 1 затворени)
Народно позориште Републике Српске	Остали отворени спортски и спортско рекреативни објекти (5)
Градско позориште „Јазавац“	
Народна и универзитетска библиотека Републике Српске	Спортске дворане (2)
Специјална библиотека за слијепа и слабовида лица Републике Српске	Фискултурне сале основних школа (27)
Дјечије позориште Републике Српске	Фискултурне сале средњих школа (12)
Архив Републике Српске	
Академија наука и умјетности Републике Српске	

Према подацима из Стратегије развоја,³⁴ Град Бања Лука подржава културно-умјетнички аматеризам кроз суфинансирање програмских дјелатности сљедећих удружења - девет културно-умјетничких друштава, четири пјевачка друштва-хора, два тамбурашка оркестра, три позоришта, и једно завичајно друштво. Градско позориште Јазавац је непрофитна умјетничка организација коју чине млади позоришни умјетници са циљем стварања и организовања позоришних и умјетничких догађаја. Основни проблеми који прате област културно – умјетничког аматеризма су недостатак простора за рад једног броја друштава, те нефункционалност објеката у којима поједина друштва обављају своје активности.

³³ Стратегија развоја Града Бања Лука, стр. 51-9.

³⁴ Стратегија развоја Града Бања Лука, стр. 54.

Такође према подацима из Стратегије развоја,³⁵ кроз реализацију пројекта (признање) „Европски град спорта“, Град Бања Лука намјерава унаприједити систем школског спорта и школских спортских секција, а као коначни циљ и излазни резултат је повећања бављења спортом и повећање физичке активности дјеце која се не баве организованим спортским активностима. Према Стратегији развоја, за развој и унапређење спорта у граду Бања Лука неопходно је систематски, континуирано и у складу са важећим стандардима улагати у изградњу спортске и рекреативне инфраструктуре, те спортских садржаја, с циљем стварања услова за укључивање што већег броја становника у спортске активности, прије свега, дјеце и омладине. Као једна од снага Бањалуке у овом контексту идентификована је постојећа спортска инфраструктура и улагање у ЈУ Спортски центар „Борик“, те велики број спортских клубова основаних као невладине организације или удружења грађана. Међу слабостима идентификовано је непостојање одрживости спортских програма и садржаја. Један од конкретних очекиваних исхода стратешких активности према Стратегији развоја Града Бања Лука је „до краја 2022. г повећан број дјеце укључене у спортске активности за 30% у односу на 2017. годину“.³⁶ Овај циљ се може повезати и са активностима које доприносе помирењу приватног и професионалног мушкараца и жена, у смислу доприносу постизања родне равноправности.

3.3. Тржиште рада

Према Стратегији развоја Града Бања Лука,³⁷ „привредна слика Бања Луке данас има опште карактеристике транзиционих промјена. Изразито је смањено учешће индустрије у укупној привредној структури. Истовремено је очигледан пораст учешћа и значаја терцијарног сектора, посебно трговине, угоститељства, саобраћаја и финансијских услуга, чији је динамичан раст резултат релативно брзе и успјешне интеграције у међународне системе и стандарде. Међутим, стагнирање производних дјелатности представља неповољну карактеристику структурних промјена, будући да раст производње треба да подстакне спољнотрговинску размјену.“

Према класификацији дјелатности, регистрована правна лица у Граду Бања Лука се по броју и дјелатностима разврставају на следећи начин. Међу дјелатностима преовладавају трговина на велико и мало и поправка моторних возила и мотоцикала; остале услужне дјелатности и стручне, научне и техничке дјелатности.

	Подручје дјелатности	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
А	Пољопривреда, шумарство, ловство и рибарство	75	75	84	92	95	101
Б	Вађење руда и камена	18	21	19	20	20	21
Ц	Прерађивачка индустрија	559	594	598	623	639	666
Д	Производња и снабдијевање ел. енергијом, гасом, паром и климат.	54	53	60	63	66	74

³⁵ Стратегија развоја Града Бања Лука, стр. 56.

³⁶ Стратегија развоја Града Бања Лука, стр. 146.

³⁷ Стратегија развоја Града Бања Лука, стр. 11.

Е	Снабдијевање водом и канализација, управљање отпадом и дјелатност санације животне средине	28	29	36	36	37	39
Ф	Грађевинарство	378	347	422	438	459	495
Г	Трговина на велико и трговина на мало, оправка моторних возила	2.411	2284	2.526	2.581	2.662	2.764
Х	Саобраћај и складиштење	199	214	212	218	227	235
И	Дјелатност пружања смјештаја и исхране, хотелиј. и угоститељство	84	85	100	104	111	115
Ј	Информације и комуникације	243	262	299	333	361	396
К	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	117	175	122	128	131	131
Л	Пословање некретнинама	74	92	81	93	103	110
М	Стручне, научне и техничке дјелатности	634	684	724	772	835	946
Н	Административне и помоћне услужне дјелатности	131	177	158	173	193	215
О	Јавна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање	88	107	88	87	89	89
П	Образовање	138	135	158	164	171	182
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	153	267	176	190	203	216
Р	Умјетност, забава и рекреација	529	545	564	578	589	611
С	Остале услужне дјелатности	1.440	1970	1.569	1.633	1.687	1.774
Т	Дјелатност домаћинства као пословдаваца, који производе робу и обављају услуге за соп. потребе		0	1	1	1	1
У	Дјелатност екстериторијалних организација и органа	1	9	1	1	1	1
	Укупно	7.354	7.863	7.998	8.328	8.680	9.182

Приказ 9 СТРУКТУРА ПОСЛОВНИХ СУБЈЕКТА ПО ПОДРУЧЈУ ДЈЕЛАТНОСТИ³⁸

Према подацима из Регистра пословних субјеката које Републички завод за статистику објављује редовно,³⁹ укупан број регистрованих пословних субјеката у Бањалуци на дан

³⁸ Подаци из Стратегије развоја Града Бања Лука, стр. 13-4 и подаци Републичког завода за статистику доступни на [хттп://www.rzs.rs.ba/фронт/цатегору/380/?лефт_ми=331&адд=331](http://www.rzs.rs.ba/фронт/цатегору/380/?лефт_ми=331&адд=331).

³⁹ Ибид.

31. децембар 2019. године, је био 9.182. У приказу који слиједи дају се подаци о броју регистраних субјеката за три године, по облику организовања.

ВРСТА ПОСЛОВНОГ СУБЈЕКТА	на дан 31. децембар 2017.	на дан 31. децембар 2018.	на дан 31. децембар 2019.
Јавна предузећа	20	18	13
Акционарска друштва	421	421	423
Друштва са ограниченом одговорношћу	5.191	5.458	5.852
Командитна друштва	1	1	1
Ортачка друштва	30	30	30
Предузећа за запошљавање инвалида	0	0	0
Пословна удружења	14	14	14
Опште задруге	12	14	13
Специјализоване задруге	25	25	25
Задружни савези	1	1	1
Фондови	5	5	5
Друге финансијске организације	12	12	12
Установе	343	360	397
Тијела законодавне и извршне власти	67	69	68
Судски и правосудни органи	10	9	9
Удружења	1.990	2.052	2.147
Фондације	36	38	38
Вјерске организације/заједнице	45	45	46
Стране невладине организације	20	20	20
Представништва страних лица	57	56	60
Остали облици организовања	28	32	35
УКУПНО	8.328	8.680	9.182

Приказ 10 СТРУКТУРА ПОСЛОВНИХ СУБЈЕКТА ПО ОБЛИКУ ОРГАНИЗОВАЊА⁴⁰

Што се тиче самосталних подузетника, према подацима из Стратегије развоја Града Бања Лука,⁴¹ према шифрама дјелатности, у периоду од 2012. до 2016. године, највећи број самосталних подузетника је радио у трговинској дјелатности, након чега слиједи угоститељска дјелатност, те занатство, као што је видљиво из приказа који слиједи.

Број регистрованих самосталних предузетника					
Дјелатност	2012	2013	2014	2015	2016
Трговачке радње	1.740	1.792	1.112	1.303	1.418
Угоститељске радње	1.006	1.211	872	938	933

⁴⁰ Доступно на

https://www.rzs.rs.ba/statistika/uploadd/bilteni/gradovi_i_opstine_republike_srpske/2019/Gradovi_I_Opstine_Republike_Srpske_2019_WEB.pdf.

⁴¹ Стратегија развоја Града Бања Лука, стр. 15-6.

Занатске радње	907	899	632	842	906
Пољопривредна дјелатност	79	62	55	43	34
Превозници	44	39	37	38	35
Ауто школе	38	37	29	25	30
Такси превозници	211	218	223	231	232
Тезге на пијаци	376	386	372	368	363
Остали	554	349	533	614	511
Укупно	4.955	4.993	3.865*	4.402	4.462

3.865* - 670 одјава по сили закона, због пропуштеног законског рока да се пререгиструје у с.п.

Приказ 11 СТРУКТУРА САМОСТАЛНИХ ДЈЕЛАТНОСТИ

Према подацима из Стратегије развоја Града Бања Лука о **самосталном предузетништву**, „Уколико се анализирају подаци Пореске управе Републике Српске о броју регистрованих самосталних предузетника (7.433) и броју запослених у самосталном привређивању (8.176 радника), на дан 31.12.2016. године, као и претходних пет година, на подручју града Бања Лука у самосталном привређивању просјечно је био запослен 1,1 радник, укључујући и послодавца.“⁴²

Према подацима из Пописа из 2013. године,⁴³ у граду Бања Лука живи укупно 153.659 **радно способних становника**, од чега жена 80.633 и мушкараца 73.026. Према истом извору, укупно је 73.867 економски неактивних становника, од чега 30.975 жена и 42.892 мушкараца. Жене чине 97.33% економски неактивних лица која обављају кућне послове (11.652 жена наспрам 319 мушкараца), а остала неактивна лица су пензионери, ученици и студенти, лица неспособна за рад те остали.

Према подацима Републичког завода за статистику,⁴⁴ у 2019. години број **запослених** је био 71.584, од чега 34.648 жена и 36.936 мушкараца, што указује да жене чине 48,4% запослених. У претходној години, 2018., укупан број запослених је био 69.800, од чега 33.580, односно 48,1% жена.

Према евиденцији ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске, Филијала Бања Лука из марта 2019. године, 56% **незапослених** су жене од укупно 8.854. Међу незапосленима највише је техничара ССС, па онда ВСС 240 ЕЦТС, након чега слиједе КВ раднице. Највише незапослених жена је у старосним групама од 30-35 и 35-40 година. Према истом извору, жене преовладавају међу незапосленим продавачима, економским техничарима, дипломираним економистима, дипломираним правницима, матурантима гимназије, те туристичким техничарима.

⁴² Стратегија развоја Града Бања Лука, стр. 16.

⁴³ Доступно на

https://www.rzs.rs.ba/statistika/uploadi/bilteni/popis/gradovi_opstine_nasejena_mjesta/Rezultati_Popisa_2013_Gradovi_Opstine_Nasejena_Mjesta_WEB.pdf.

⁴⁴ Доступно на

https://www.rzs.rs.ba/statistika/uploadi/bilteni/rad/BiltenStatistike_Plata_Zaposlenosti_i_Nezaposlenosti_2020_WEB.pdf.

Квалификациона структура	УКУПНО	Жене
0 Без школе	0	0
1 Неквалификовани радници	1.007	491
2 ПК-НСС радници	142	62
3 Квалификовани радници	2.430	960
4 Техничари ССС	2.915	1.824
5 ВКВ специјалисти	88	17
6-1 Виша стручна спрема	154	88
7-1 ВСС 180 ЕЦТС	387	278
7-2 ВСС 240 ЕЦТС,4г,5г,6г	1.597	1.148
7-3 Мастер 300 ЕЦТС	96	67
7-4 Магистар стари програм	29	20
8 Доктори наука	9	4
У К У П Н О	8.854	4.959

Приказ 12 КВАЛИФИКАЦИОНА СТРУКТУРА НЕЗАПОСЛЕНИХ, ЖЕНЕ

Кв. структура	УКУПНО	Жене	ПРОЦЕНАТ ОД УКУПНО	ПРОЦЕНАТ ОД УКУПНО ЖЕНЕ
НК	1.007	491	11,37	9,90
ПК	142	62	1,60	1,25
КВ	2.430	960	27,45	19,36
ССС	2915	1.824	32,92	36,78
ВКВ	88	17	0,99	0,34
ВШС	154	88	1,74	1,77
ВСС	2.118	1.517	23,92	30,59
	8.854	4.959	100,00	100,00

Приказ 13 КВАЛИФИКАЦИОНА СТРУКТУРА НЕЗАПОСЛЕНИХ, ПРОЦЕНТУАЛНО УЧЕШЋЕ ЖЕНА У УКУПНОМ БРОЈУ НЕЗАПОСЛЕНИХ

Старосна структура	УКУПНО	Жене
Од 15 - 18 година	0	0
Од 18 - 20 година	36	8
Од 20 - 24 година	467	228
Од 24 - 27 година	528	340
Од 27 - 30 година	634	430
Од 30 - 35 година	1.176	799
Од 35 - 40 година	1.081	622

Од 40 - 45 година	987	559
Од 45 - 50 година	989	536
Од 50 - 55 година	1.125	585
Од 55 - 60 година	1.075	523
Од 60 - 65 година	708	317
65 година	48	12
УКУПНО	8.854	4.959

Приказ 14 СТАРОСНА СТРУКТУРА НЕЗАПОСЛЕНИХ, ЖЕНЕ

	УКУПНО	Жене	ПРОЦЕНАТ ОД УКУПНО	ПРОЦЕНАТ ОД УКУПНО ЖЕНЕ
до 30 година	1.665	1.006	18,81	20,29
Од 30 - 40 година	2.257	1.421	25,49	28,65
Од 40 - 50 година	1.976	1.095	22,32	22,08
Од 50 - 60 година	2.200	1.108	24,85	22,34
Од 60	756	329	8,54	6,63
	8.854	4.959	100,00	100,00

Приказ 15 СТАРОСНА СТРУКТУРА НЕЗАПОСЛЕНИХ, ПРОЦЕНТУАЛНО УЧЕШЋЕ ЖЕНА У УКУПНОМ БРОЈУ НЕЗАПОСЛЕНИХ

Стратегија развоја Града Бања Лука препознаје питање незапослености жена, те предвиђа мјере које се тичу „економског оснаживања жена, младих и социјално осјетљивих категорија“, те подстицаје за женско предузетништво.⁴⁵

3.4. Социјална заштита

ЈУ „Центар за социјални рад“ Бања Лука за обављање послова из своје надлежности запошљава укупно 89 запослених, укључујући директорицу, 58 стручних радника (од чега 50 жена) и 30 чланова административно техничког особља (од чега 18 жена). Центар има одређене програмске циљеве, који обухватају: 1. здраво старење, 2. помоћ у кући, 3. превентивни програми за младе, 4. социјални рад у заједници, 5. учешће у пројектима који унапређују животне услове за категорије корисника Центра, 6. промоција хранитељства и едукација потенцијалних хранитеља, 7. превенција изузимања дјеце из породице, 8. унапређење рада Прихватне станице за дјецу затечену у скитњи и просјачењу.⁴⁶

Према подацима Стратегије развоја Града Бања Лука,⁴⁷ институционални капацитети за креирање и имплементацију социјалне политике обухватају ЈУ „Центар за социјални

⁴⁵ Стратегија развоја Града Бања Лука, стр. 135.

⁴⁶ Извјештај о пословању са финансијским извјештајем Јавне установе „Центар за социјални рад“ Бања Лука за 2020. годину.

⁴⁷ Стратегија развоја Града Бања Лука, стр. 67-8.

рад“ Бања Лука, те друге јавне установе и невладине организације, укључујући при Скупштини формирано стално радно тијело Одбор за здравство, школство и социјалну политику, ЈУ Дом за дјецу и омладину без родитељског старања „Рада Врањешевих“ у Бањалуци, Социјално геријатријски Центар Бања Лука, Дом пензионера Бања Лука, као и Градски одбор Црвеног Крста, „Каритас“, МХД „Мерхамет“ Бања Лука, Удружење дистрофичара Бања Лука, Удружење „ЗАЈЕДНО“ – Удружење за помоћ породицама и заједници у менталном здрављу, Удружење за помоћ ментално недовољно развијеним лицима Бања Лука, Хуманитарна организација „Партнер“, Удружење „Нова генерација“, Удружење за помоћ лицима са аутизмом „Дјеца свјетлости“, Удружење „Моја лука“, Градска организација слијепих и слабовидих, Фондација „Удружене жене“ која пружа посебну мјеру подршке жртвама насиља у породици у Сигурној кући и др. На подручју града Бања Лука, регистровано је 30 удружења која дјелују на пољу социјалне заштите.

Подаци ЈУ „Центра за социјални рад“ Бања Лука о корисницима социјалне заштите су дати у приказима који слиједе. Ови подаци из 2018. године, који су посљедњи подаци разврстани по полу, указују да мушка дјеца са посебним потребама преовладавају у групи регистрованих корисника који имају менталну заосталост, комбиноване сметње, те аутизам и психичке поремећаје. Такође, подаци указују да мушка малољетна лица преовладавају међу регистрованим малољетним лицима са посебним потребама које се односе и на тјелесна оштећења, хроничне болести, као и интелектуално функционисање и психичке поремећаје. Слични су подаци и за пунољетне кориснике социјалне заштите исте категорије. Што се тиче корисника са инвалидитетом, жене преовладавају као примаоци додатка за помоћ и његу другог лица, као и помоћи у кући, док мушкарци преовладавају као примаоци новчане помоћи.

	ПОЛ		БРОЈ	ПРОЦЕНАТ
	ЖЕНСКИ	МУШКИ		
Оштећење вида	6	11	17	3
Оштећење слуха	16	14	30	5
Глас, говор, језик	4	6	10	2
Тјелесно оштећење	50	60	110	20
Ментална заосталост	38	62	100	17
Комбиноване сметње	95	121	216	38
Друге сметње	25	20	45	7
Аутизам и психички поремећаји	3	44	47	8
УКУПНО	237	338	575	100

Приказ 16 Дјеца са посебним потребама по врстама инвалидитета и полу 31.12.2018.

	МАЛОЉЕТНИ		
	Укупно	М	Ж
Укупан број лица са тјелесним оштећењем и хроничним обољењима	110	60	50
Вишеструке сметње	216	121	95
Укупан број лица са оштећењем интелектуалног функционисања	100	61	39

Број лица са лаким оштећењем интелектуалног функционисања	65	38	27
Број лица са умјереним оштећењем интелектуалног функционисања	29	20	9
Број лица са тежим оштећењем интелектуалног функционисања	5	3	2
Број лица са дубоким оштећењем интелектуалног функционисања	1	0	1
Укупан број лица са психичким поремећајима и обољењима (аутистични спектар)	92	69	23
Број лица са первазивним развојним поремећајима	47	44	3
Број лица са дуготрајним сметњама понашања	45	25	20
УКУПНО	710	441	269

Приказ 17 Број малољетних лица са посебним потребама, подаци од 31.12. 2018.

	ПУНОЉЕТНИ		
	Укупно	М	Ж
Укупан број лица са оштећењем интелектуалног функционисања	288	172	116
Број лица са лаким оштећењем интелектуалног функционисања	88	50	38
Број лица са умјереним оштећењем интелектуалног функционисања	96	62	34
Број лица са тежим оштећењем интелектуалног функционисања	52	36	16
Број лица са дубоким оштећењем интелектуалног функционисања	52	24	28
Укупан број лица са психичким поремећајима и обољењима	25	17	8
УКУПНО	601	361	240

Приказ 18 Одрасла лица са оштећењем интелектуалног функционисања, подаци 31.12. 2018. године

Право	м	ж	Укупно
Новчана помоћ	54	26	80
Додатак за помоћ и његу другог лица Прва група	123	92	215
Додатак за помоћ и његу другог лица Друга група	208	90	298
Лична инвалиднина	180	118	298
Дневни боравак	35	67	103

Приказ 19 Одрасли корисници са интелектуалним оштећењима који користе права у области социјалне заштите у односу на пол

Категорија	Ж	М	Бр. корисника
Додатак за помоћ и његу другог лица	2.253	1.915	4.168
Новчана помоћ	166	283	449
Перс. асистенција	36	39	75

Помоћ у кући	46	21	67
Превентивни програм Дневни центри за старе			150

Приказ 20 Преглед одраслих корисника са инвалидитетом по правима и полу

3.5. Здравство

Према подацима из Стратегије развоја Града Бања Лука,⁴⁸ у граду дјелује осам јавних здравствених установа чији оснивач је Република Српска, Дом здравља чији је оснивач Скупштина Града Бања Лука, те већи број приватних здравствених установа. На територији града Бања Луке послове примарне здравствене заштите обавља Јавна здравствена установа „Дом здравља“ у Бања Луци која пружа услуге за 173.787 регистрованих/верификованих осигураних лица. Поред Дома здравља, услуге примарног нивоа здравствене заштите пружају четири приватне ЗУ/амбуланте породичне медицине које имају закључене уговоре са Фондом здравственог осигурања Републике Српске.

Универзитетски клинички центар Републике Српске је највећа и најзначајнија јавна здравствена установа у Републици Српској. Ова здравствена установа пружа здравствену заштиту секундарног и терцијарног нивоа становништву Републике Српске и ширег региона.

Завод за физикалну медицину и рехабилитацију „Др Мирослав Зотовић“ је специјализована здравствена установа која обавља дјелатност у области физикалне медицине, хабилитације, рехабилитације и ортопедије у Републици Српској, у којој се у оквиру болничке и ванболничке здравствене заштите пружају услуге секундарног и терцијарног нивоа.

На територији града Бања Луке дјелује већи број приватних здравствених установа и то: четири болнице из хируршких области; три специјалистичка центра; 87 апотека; преко 90 стоматолошких амбуланти, те већи број специјалистичких амбуланти разних грана медицине (педијатријске амбуланте, интернистичке, кардиолошке, дерматовенеролошке, офталмолошке, оториноларинголошке и др.). Фонд здравственог осигурања Републике Српске има потписане уговоре са већим бројем приватних здравствених установа које дјелују на територији града Бања Лука.

Према извјештају Дома здравља за 2020. годину,⁴⁹ ова установа проводи низ превентивних програма који као циљну групу имају жене и мушкарце, укључујући и рано откривање рака грлића материце, рано откривање рака дојке, рано откривање рака простате, између осталих превентивних програма. Међутим, извјештај указује на вишеструко смањен број превентивних прегледа у години пандемије узроковане COVID-19. Ипак, Дом здравља извјештава, на примјер, о 11,1% патолошких налаза Папа тестова који захтијевају даље праћење, 1,1% одступа од физиолошког налаза код физикалног прегледа дојки, 1,7% патолошких мамографија, 4,1% патолошких налаза ултразвука дојки, те 1,1% патолошка налаза ултразвука простате, те 4% патолошких налаза ПСА који захтијевају даље праћење. Подаци показују и да је урађено мање

⁴⁸ Стратегија развоја Града Бања Лука, стр. 60-1.

⁴⁹ Извјештај о пословању и годишњи обрачун Јавне здравствене установе “Дом здравља” у Бањој Луци за 2020. годину.

прегледа простате (511) у односу на 2.561 прегледа дојки и 966 прегледа грлића материце. Преглед утврђених обољења, стања и повреда по групама указује да у 2020. години предњаче болести система крвотока, болести система за дисање стања, након чега слиједи симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази, болести мокраћно-полног система, болести мишићно-коштаног система и везивног ткива те болести жлијезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма, између осталог.

3.6. Сигурност

Према подацима Центра за социјални рад, током 2020. године, Центар извјештава о укупно 184 пријаве за насиље у породици те 149 одраслих жртава и 152 дјеце жртава односно свједока насиља. Пријављено је 22 жртве насиља старије од 65 година. Шест жртава је смјештено у Сигурну кућу, заједно са осморо дјеце. Мушкарци се појављују као доминантни починиоци насиља у породици, док је најчешћа врста насиља физичко и психичко насиље, као и комбиновани облици насиља.⁵⁰

У Републици Српској је донесен Општи протокол о поступању у случајевима насиља у породици у Републици Српској.⁵¹ Према завршним одредбама овог Протокола, овим протоколом су прописани општи стандарди у поступању и њим се не доводи у питање постојање сличних докумената које су актери на сузбијању и спречавању насиља у породици закључили на нивоу јединице локалне самоуправе. Напротив, актери се подстичу да поступају у складу са постојећим протоколима уколико су у сагласности са овим протоколом, односно, уколико се њима на бољи и ефикаснији начин обезбјеђује свеобухватан и координисан одговор у циљу помоћи, подршке и заштите жртава насиља у породици. У супротном, постојеће протоколе је потребно ускладити са Општим протоколом односно директно примјењивати овај протокол. Према подацима Града, Протокол за град Бањалуку је израђен и очекује се потписивање од стране свих субјеката заштите.

3.7. Јавни живот и одлучивање

Органи Града су **Скупштина Града и градоначелник**. Градоначелник је мушког пола. **Скупштину Града** чини 31 одборник, а у мандату за период 2020-2024. године, у овај састав улази 27 одборника и четири одборнице. Ово представља смањење у односу на седам одборница у претходном мандату. Тренутна заступљеност жена у Скупштини је 12,9%, а била је 22,5%. **Предсједник Скупштине** је мушког пола. Скупштина Града је образовала укупно 13 радних тијела, укључујући осам комисија, три одбора (од којих је један и Одбор за сарадњу са вјерским заједницама, невладиним организацијама, националним мањинама, другим удружењима грађана и за равноправност полова) и два савјета. Жене су заступљене у радним тијелима Скупштине Града са 17,6% - од укупно 114 чланова, 20 су жене. Претходно је заступљеност жена била 23,5%. Комисија за избор и именовање, награде и признања, Комисија за мјесне заједнице, називе улица и тргова, Комисија за инвалидску и борачку заштиту, Комисија за привреду и развој, и Савјет за младе и спорт немају нити једну чланицу. Међу предсједавајућима 13 радних тијела, двије су жене – предсједница Одбора за регионалну и међународну сарадњу и предсједница Одбора за здравство, школство и социјалну политику.

⁵⁰ Извјештај о пословању са финансијским извјештајем Јавне установе „Центар за социјални рад“ Бања Лука за 2020. годину.

⁵¹ „Службени гласник Републике Српске“, број 104/13.

РАДНА ТИЈЕЛА СКУПШТИНЕ ГРАДА	БРОЈ ЖЕНА	БРОЈ МУШКАРАЦА
Комисија за избор и именовање, и награде и признања	0	9
Комисија за прописе, представке и провођење Етичког кодекса Скупштине града Бања Лука	2	7
Комисија за буџет и финансије предсједница	1	6
Комисија за мјесне заједнице, називе улица и тргова	0	8
Комисија за стамбено- комуналне послове и послове саобраћаја	2	7
Комисија за инвалидску и борачку заштиту	0	9
Комисија за привреду и развој	0	9
Комисија за просторно уређење, заштиту околине, културног и природног наслеђа	1	8
Одбор за здравство, школство и социјалну политику	4	5
Одбор за регионалну и међународну сарадњу	3	4
Одбор за сарадњу са вјерским заједницама, невладиним организацијама, националним мањинама, другим удружењима грађана и за равноправност полова	3	6
Савјет за младе и спорт	0	11
Савјет за културу	4	5
УКУПНО	20	94

Приказ 21 ЗАСТУПЉЕНОСТ ЖЕНА И МУШКАРАЦА У РАДНИМ ТИЈЕЛИМА СКУПШТИНЕ ГРАДА

Скупштина је формирала **Одбор за сарадњу са вјерским заједницама, невладиним организацијама, националним мањинама, другим удружењима грађана и за равноправност полова**. Овај одбор се састоји од девет чланова и у саставу Скупштине Града у мандату 2020-2024. године, окупља шест мушкараца и пет жена.

Што се тиче других руководећих позиција у Граду Бања Лука и његовим установама и предузећима, међу шест директора јавних предузећа, ниједна није жена. Међу седам јавних установа, жене су руководиоци пет установа, а од двије градске институције, ниједном не руководи жена (више детаља у Приказима 2. и 3.). Међу **предсједницима мјесних заједница**, од 57 предсједника, 8 је предсједница (14,04%).

4. Родно одговорна анализа буџета

За потребе анализе буџета са аспекта равноправности полова, као примјери су узети Буџет Града Бања Лука за 2020. годину⁵² и Буџет Града Бања Лука за 2021. годину.⁵³

Прегледом два буџета, идентификоване су ријетке врсте расхода који су директно усмјерени на подршку женама, и то у склопу средстава за социјалну заштиту и то „Дознаке за збрињавање жртава насиља у породици (сигурне куће)“ у износу од 30.000 КМ за 2020. годину, односно 45.000 КМ за 2021. годину, под претпоставком да највећи број жртава насиља чине жене. Такође, може се примјетити да су планирана средства за накнаде породиљама.

Прегледом укупних буџетских прихода и расхода по секторима не може се закључити да је буџет Града Бања Лука родно одговоран јер не узима у обзир анализу равноправности полова и не идентификује мјере и средства која могу директно утицати на унапређење равноправности полова. Тако, и поред низа издатака који могу утицати и на положај жена и мушкараца, нарочито у секторима социјалне заштите, здравства, културе, спорта, инфраструктуре, између осталих, није видљиво из буџета који утицај пласирање средстава може и треба имати на жене, а који на мушкарце, имајући у виду анализу равноправности полова и области у којима је идентификована неравноправност. Импликације у вези са равноправности полова и оснаживање жена нису узете у обзир ни на приходовној, нити расходовној страни буџета. Програми дефинисани Стратегијом развоја и плановима имплементације могу у одређеној мјери послужити као алат за родно одговорно планирање буџета. Међутим, за потпуно родно одговоран буџет неопходно је примијенити родно одговоран приступ/методологију у склопу програмског буџетирања.

---

⁵² Доступно на http://www.baialuka.rs.ba/wp-content/uploads/2019/12/Усвојени_буџета_2020-СГ.пдф

⁵³ Доступно на https://www.baialuka.rs.ba/wp-content/uploads/2021/04/УСВОЈЕНИ-БУДЖЕТ-2021_САЈТ-ГРАДА-1-1.пдф.

Локални гендер акциони план Града Бања Лука

1. Идентификација стратешких питања и стратешких циљева

На основу анализе стања равноправности идентификована су сљедећа стратешка питања и предложени сљедећи стратешки циљеви:

СТРАТЕШКО ПИТАЊЕ	СТРАТЕШКИ ЦИЉ
1. Принципи равноправности нису интегрисани у све прописе и акте Града	1. Ускладити акте Града Бања Лука са принципима равноправности полова
2. Заступљеност жена у органима власти је ниска	2. Повећати заступљеност жена у органима власти у Граду Бања Лука
3. Не постоје лако доступни подаци за праћење трендова (не)равноправности полова и подузимање информисаних мјера за унапређење равноправности у различитим сферама живота	3. Унаприједити стање равноправности полова у областима образовања, запошљавања, здравља, социјалне заштите и сигурности

2. Мјере за постизање стратешких циљева

Након што су дефинисани стратешки циљеви, идентификовани су конкретни кораци – активности ради постизања стратешких циљева. Приликом дефинисања активности, узети су у обзир очекивани резултати који се желе постићи провођењем једне или више активности, те су дефинисани рокови за провођење активности, носиоци активности, индикатори успјеха активности, те извори средстава за провођење активности.

3. Локални гендер акциони план Града Бања Лука

Стратешки циљ 1. Ускладити акте Града Бања Лука са принципима равноправности полова					
Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
1.1. Оснажене су надлежности и капацитети Скупштине за равноправност полова	1.1.1. Успоставити посебну Комисију за равноправност полова у Скупштини Града (у даљем Комисија или Комисија за равноправност полова ⁵⁴)	Скупштина Града	јуни 2022. године	<p>Измијењен је Пословник Скупштине Града и успостављена је посебна Комисија за равноправност полова</p> <p>Пословником је дефинисана надлежност Комисије у промовисању принципа и подузимању мјера за интегрисање принципа равноправности полова у одлуке Скупштине Града</p> <p>Састав Комисије, број, пол и позиција чланова</p>	Буџет Града

⁵⁴ До успостављања ове комисије, њене послове предвиђене овим ЛГАП-ом обавља Одбор за сарадњу са вјерским заједницама, невладиним организацијама, националним мањинама, другим удружењима грађана и за равноправност полова.

Акте Града Бања Лука са принципима равноправности полова

	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
<p>Улогу и капацитете равноправност полова</p> <p>бе питања</p> <p>ети полова у све</p> <p>осљедно проводити</p> <p>дефинисане</p>	<p>Градска управа⁵⁵</p> <p>Комисија, уз подршку Гендер центра Републике Српске, међународних пројеката и невладиних организација које се баве питањима равноправности полова</p>	<p>2022 – 2025. године</p>	<p>Број, врста и садржај едукација за чланове Комисије</p> <p>Број и врста аката које је разматрала Комисија и садржај приједлога за интегрисање принципа равноправности полова у акте и одлуке Скупштине Града</p> <p>Број иницијатива Комисије за побољшање стања равноправности полова</p> <p>Врста и садржај сарадње која је остварена са</p>	<p>Буџет Града, донаторска средства</p>

Стратешки циљ 1. Ускладити акте Града Бања Лука са принципима равноправности полова					
Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
				Гендер центром Републике Српске	
1.2. Одредбе о равноправности полова су интегрисане у прописе и акте Град	1.2.1. Ускладити Статут Града Бања Лука, Пословник Скупштине Града и кодекс понашања, као и Стратегију развоја са принципима равноправности полова и Законом о равноправности сполова у БиХ	Градска управа Скупштина Града Комисија	2022. године	Статут Града, Пословник Скупштине Града и кодекси понашања интегрисане одредбе о равноправности полова Датум и садржај предложених измјена ради усклађивања са принципима равноправности полова Број и садржај правних извора (укључујући компаративне) који су узети у обзир приликом усклађивања Стратегија развоја идентификује жене	Редовне активности

Стратешки циљ 1. Ускладити акте Града Бања Лука са принципима равноправности полова					
Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
				као посебну циљну групу, у складу са принципима равноправности полова	
	1.2.2. Провести едукацију одборника/ца и запослених у Градској управи о принципима равноправности полова и интегрисању ових принципа у све политике	Комисија за равноправност полова, уз подршку Гендер центра Републике Српске, међународних пројеката и невладиних организација које се баве питањима равноправности полова	2022-2025. године	Број, врста и садржај едукација одборника/ца и запослених; квалификације едукатора/ица Број, врста и садржај аката које доноси Скупштина Града и Градска управа који интегришу принцип равноправности полова	Буџет Града, донаторска средства
1.3. Унапређене су евиденције и статистички подаци разврстани по половима у свим областима	1.3.1. Задужити све организационе јединице, тијела, установе и предузећа Града да воде евиденције и статистички прате податке разврстане по полу	Градска управа, Комисија	2022. године	Одлука достављена свим организационим јединицама, тијелима и установама и предузећима	Редовне активности

Стратешки циљ 1. Ускладити акте Града Бања Лука са принципима равноправности полова					
Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
за које је надлежан Град				Број и назив организационих јединица, тијела, установа и предузећа који су успоставили евиденције и статистике разврстане по полу	
	1.3.2. Редовно сачињавати информацију о стању равноправности полова	Градска управа	2022-2025. године	Анализа стања равноправности полова се сачињава једном годишње и садржи релевантне квалитативне и квантитативне податке Број и врста статистичких података који су доступни у анализи и број и врста недостајућих података	Редовне активности

Стратешки циљ 1. Ускладити акте Града Бања Лука са принципима равноправности полова					
Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
				Скупштина Града редовно разматра Анализу стања равноправности полова (датум и закључци) Анализа стања равноправности се користи за праћење имплементације ЛГАП-а и других планских докумената Града (примјери)	
	1.3.3. Редовно пратити имплементацију и извјештавати о имплементацији ЛГАП-а	Комисија, Градска управа	2022. – 2025. године	Имплементација ЛГАП-а се прати на полугодишњој основи на основу индикатора успјеха и креирају се извјештаји уз помоћ матрице за праћење и извјештавање Анализа стања равноправности се	Редовне активности

Стратешки циљ 1. Ускладити акте Града Бања Лука са принципима равноправности полова					
Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
				<p>користи за праћење имплементације ЛГАП-а</p> <p>Сачињава се Информација о имплементацији ЛГАП-а једном годишње са препорукама за унапређење имплементације</p> <p>Број и садржај имплементираних препорука</p>	
1.4. Креиране су претпоставке за увођење родно одговорног буџетирања у Граду Бања Лука	1.4.1. Предвидјети средства за провођење ЛГАП-а у Буџету Града	Градска управа, Комисија Скупштина Града	2022 – 2025. године	<p>Буџет садржи буџетске ставке које одговарају активностима ЛГАП-а</p> <p>Висина средстава алоцираних за имплементацију ЛГАП-а</p>	Редовне активности

Стратешки циљ 1. Ускладити акте Града Бања Лука са принципима равноправности полова					
Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
	1.4.2. Провести едукацију одборника и службеника Градске управе о родно одговорном буџетирању	Комисија за равноправност полова, у сарадњи са Гендер центром Републике Српске, међународним пројектима и невладиним организацијама	2022. и 2023. година	Број, врста и садржај едукација одборника и службеника; квалификације едукатора/ица Обухват одборника и службеника едукацијом Број, врста и садржај едукација одборника и службеника Обухват одборника и службеника едукацијом	Буџет Града, донаторска средства
	1.4.3. Сачинити модел родноодговорног буџета Града	Комисија за равноправност полова, у сарадњи са Гендер центром Републике Српске, међународним пројектима и	2023 – 2025. године	На основу едукације, сачињен је модел родно одговорног буџета, који садржи приједлог мјера за увођење родно одговорног буџета Града	Буџет Града, донаторска средства

Стратешки циљ 1. Ускладити акте Града Бања Лука са принципима равноправности полова					
Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
		невладиним организацијама		Градски органи су донијели одлуку о изради родно одговорног буџета	

Стратешки циљ 2. Повећати заступљеност жена у органима власти у Граду Бања Лука					
Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
2.1. Повећана заступљеност жена у радним тијелима Скупштине Града, органима управе, јавних предузећа, установа и организација чији је оснивач Град Бања Лука, те органима мјесних заједница	2.1.1. Ускладити Статут Града, Пословник Скупштине Града и остале релевантне акте са Законом о равноправности сполова у БиХ у дијелу који се тиче заступљености полова	Градска управа, Комисија, Скупштина Града	2022. године	Статут Града и Пословник Скупштине Града садрже одредбе које се тичу равноправне заступљености оба пола у органима управе, јавних предузећа, установа и организација чији је оснивач Град Бања Лука те органима мјесних заједница	Редовне активности
	2.1.2. Приликом избора чланова у тијелима и постављања руководиоца у органима обезбиједити заступљеност најмање 40% представника мање заступљеног пола	Градска управа	2022 – 2025. године	Број и процент жена и мушкараца у органима управе,	Редовне активности

Стратешки циљ 2. Повећати заступљеност жена у органима власти у Граду Бања Лука					
Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
				<p>јавних предузећа, установа и организација чији је оснивач Града Бања Лука, те органима мјесних заједница</p> <p>Број жена и мушкараца предсједавајућих/руководилаца свих органа и тијела Града</p> <p>Број жена и мушкараца у саставу делегација Града Бања Лука</p>	

Стратешки циљ 3. Унаприједити стање равноправности полова у областима образовања, запошљавања, здравља, социјалне заштите и сигурности

Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
3.1. Повећане су могућности за запошљавање самозапошљавање жена	3.1.1. Провести анализу узрока незапослености жена и извршити идентификацију ресурса за запошљавање жена	Комисија за равноправност полова, у сарадњи са Гендер центром Републике Српске, међународним пројектима и невладиним организацијама	2022. година	Креирана је методологија за провођење анализе на територији Града Проведена је анализа (број и садржај налаза, обухват и локација испитаника) Налази анализе су представљени органима Града, невладиним организацијама, стручној и широј јавности и дат је приједлог имплементације препорука надлежним актерима (начин представљања и циљне групе)	Буџет Града, донаторска средства
	3.1.2. Проводити активности информисања о конкурсима за запошљавање и самозапошљавање жена	Градска управа	2022 – 2025. године	Број, врста и садржај градских активности информисања и информација; начин/медиј информисања	Редовне активности

Стратешки циљ 3. Унаприједити стање равноправности полова у областима образовања, запошљавања, здравља, социјалне заштите и сигурности

Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
				<p>Број жена и мушкараца који су обухваћени информисањем</p> <p>Број и процент нових запослених и samozапослених жена и мушкараца, по дјелатностима</p>	
	3.1.3. Субвенционисати предузетништво жена и информисати их о могућностима субвенционисања из других извора	Градска управа	2022 – 2025. године	<p>Број, врста и висина субвенција</p> <p>Број жена и мушкараца примаоца субвенција, по врсти дјелатности</p> <p>Број жена и мушкараца који су обухваћени информисањем о могућностима субвенционирања из других извора</p> <p>Број и процент запослених и samozапослених жена и</p>	Буџет Града, донаторска средства

Стратешки циљ 3. Унаприједити стање равноправности полова у областима образовања, запошљавања, здравља, социјалне заштите и сигурности					
Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
				мушкараца, по дјелатностима	
	3.1.4. Провести едукације о покретању, вођењу, процедурама и трошковима бизниса	Градска управа, у сарадњи са међународним пројектима и невладиним организацијама	2022 – 2025. године	Број, врста, садржај и програм едукација; квалификације едукатора/ица Садржај обука препознаје препреке за развој женског подузетништва, нарочито на селу, и даје препоруке за превладавање препрека Број и локација жена и мушкараца обухваћених едукацијом Број регистрованих дјелатности, по полу власника	Буџет Града, донаторска средства
	3.1.5. Провести програме формалног и неформалног образовања жена, у складу са принципима равноправности полова, ради повећања запошљивости жена	Градска управа, у сарадњи са међународним пројектима и невладиним организацијама	2022 – 2025. године	Број, локација и садржај програма Број учесница у програмима	Буџет Града, донаторска средства

Стратешки циљ 3. Унаприједити стање равноправности полова у областима образовања, запошљавања, здравља, социјалне заштите и сигурности

Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
				Број запослених и samozапослених жена	
	3.1.6. Редовно проводити анкете међу родитељима о потребама за одгој дјеце у вртићима	Градска управа	2022 – 2025. године	Број, пол и доб и локација анкетираних родитеља, као и број дјеце у домаћинству Анкете показују ниво потребе за одгој дјеце у обдаништима и разлоге родитеља да упишу или не упишу дјецу у обданиште Број дјеце обухваћене предшколским одгојем и образовањем у јавним и приватним вртићима Број запослених и samozапослених жена	Буџет Града, донаторска средства
	3.1.7. У складу са налазима анкета, проширити капацитете јавних обданишта и/или суфинансирати приватна обданишта	Градска управа	2022 – 2025. године	Локација и број мјеста у објектима обданишта Број, доб и спол дјеце која похађају обданиште	Буџет Града, донаторска средства

Стратешки циљ 3. Унаприједити стање равноправности полова у областима образовања, запошљавања, здравља, социјалне заштите и сигурности					
Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
				Број запослених и samozапослених жена	
3.2. Унапријеђено је здравље и социјална заштита жена	3.2.1. Редовно пратити здравствено стање жена и мушкараца и остваривање приступа здравственој заштити	Дом здравља, Градска управа, Скупштина Града	2022 – 2025. године	Број и врста достављених података, по установама Редовно се сачињава информација о здрављу становништа, мушкараца и жена и идентификовани су изазови са којима се нарочито сусрећу жене и мушкарци	Редовне активности
	3.2.2. На основу приоритета идентификованих анализом, подузети сет мјера за унапређење здравља и приступа здравственој заштити	Дом здравља, Градска управа, Скупштина Града	2022 – 2025. године	Број и садржај одлука градских органа у вези са здравственим стањем жена и мушкараца и приступу здравственој заштити Број и садржај подузетих мјера Број жена и мушкараца корисника подузетих мјера	Буџет Града, здравствених установа, донаторска средства

Стратешки циљ 3. Унаприједити стање равноправности полова у областима образовања, запошљавања, здравља, социјалне заштите и сигурности

Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
				Промјена у здравственом стању становништва и приступа здравственој заштити	
	3.2.3. Редовно пратити приступ жена и мушкараца социјалној заштити	Центар за социјални рад, Градска управа, Скупштина Града	2022 – 2025. године	Број и врста достављених података, по установама Редовно се сачињава информација о остваривању социјалне заштите од стране жена и мушкараца и идентификовани су изазови са којима се нарочито сусрећу жене и мушкарци	Редовне активности
	3.2.4. На основу приоритета идентификованих анализом, подузети сет мјера за унапређење приступа социјалној заштити	Центар за социјални рад, Градска управа, Скупштина Града	2022 – 2025. године	Број и садржај одлука градских органа у вези са социјалном заштитом жена и мушкараца Број и садржај подузетих мјера	Буџет Града, Центра за социјални рад, донаторска средства

Стратешки циљ 3. Унаприједити стање равноправности полова у областима образовања, запошљавања, здравља, социјалне заштите и сигурности					
Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
				<p>Број жена и мушкараца корисника подузетих мјера</p> <p>Промјена у остваривању социјалне заштите становништва</p>	
3.3. Унапријеђен је одговор на насиље у породици и насиље над женама	3.3.1. Прикупљати податке о броју случајева насиља у породици, броју жртава и починилаца насиља у породици и насиља над женама разврстаних по старости и полу	<p>Центар за социјални рад,</p> <p>Градска управа</p> <p>Фондација „Удружене жене“</p>	2022 – 2025. године	<p>Број случајева насиља у породици и насиља над женама</p> <p>Број жртава насиља у породици и насиља над женама</p> <p>Број починилаца насиља у породици и насиља над женама</p> <p>Број и врста изречених и проведених заштитних мјера</p>	Редовне активности
	3.3.2 Редовно проводи анализу о узроцима и посљедицама насиља у породици и насиља над женама	Центар за социјални рад, Градска управа, у сарадњи са невладиним	2023. године	Успостављена сарадња Града са организацијама које се баве истраживањем и	Буџет Града, Центра за социјални рад, донаторска средства

Стратешки циљ 3. Унаприједити стање равноправности полова у областима образовања, запошљавања, здравља, социјалне заштите и сигурности

Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
		<p>организацијама и међународним пројектима</p>		<p>анализом ради провођења анализе</p> <p>Креирана је методологија за провођење анализе којом се омогућава идентификовање преваленце и инциденце насиља, узрока и посљедица насиља на територији града</p> <p>Проведена је анализа (број и садржај налаза, обухват и локација испитаника)</p> <p>Налази анализе су представљени органима Града, невладиним организацијама, стручној и широј јавности и дат је приједлог имплементације препорука надлежним актерима (начин</p>	

Стратешки циљ 3. Унаприједити стање равноправности полова у областима образовања, запошљавања, здравља, социјалне заштите и сигурности

Очекивани резултати	Активност	Носилац активности	Рок за провођење	Индикатори успјеха	Извор финансирања
				представљања и циљне групе)	
	3.3.3. У континуитету унапријеђивати рад мултидисциплинарног тима за поступање у случајевима насиља у породици	Градска управа, Центар за социјални рад Комисија	2022. године	Састав мултидисциплинарног тима Број, врста и садржај	Редовне активности
	3.3.4. Проводити едукацију учесника у поступању у случајевима насиља у породици и насиља над женама	Градска управа, Центар за социјални рад Комисија за равноправност полова, уз подршку Гендер центра Републике Српске, невладиних организација и међународних пројеката	2022 – 2025. године	едукација мултидисциплинарног тима; квалификације едукатора Број састанака и одлука о поступању мултидисциплинарног тима Број случајева насиља у породици Број жртава насиља у породици Број и врста изречених и проведених заштитних мјера	Буџет Града, донаторска средства

4. Оквир за мониторинг и евалуацију

Ради ефикасног праћења провођења ЛГАП-а, табела ЛГАП-а која је предложена горе је кориштена као основ за креирање посебног оквира/матрице за праћење и евалуацију provedбе ЛГАП-а, која се налази у одвојеном Ехцел документу. Сврха праћења је стратешко управљање, односно правовремена реакција на евентуалне застоје у provedби, новонастале проблеме или непредвиђене ситуације. Праћење треба бити комбиновано са редовним, годишњим извјештавањем органа власти јединице локалне самоуправе о провођењу ЛГАП-а, те указивањем на напредак или евентуалне застоје уз давање приједлога за рјешења. Међутим, ради праћења напретка, потребно је да се праћење обавља на кварталној основи попуњавањем предложене матрице на крају сваког квартала, односно до истека рока за провођење активности.

Евалуацију провођења је могуће радити током провођења или након провођења ЛГАП-а, са циљем идентификовања нивоа постизања стратешких циљева и кориштења ових и информација о евентуалним новим стратешким питањима за нови циклус планирања.

Ради лакшег праћења провођења ЛГАП-а према дефинисаним индикаторима успеха, матрица садржи сљедеће елементе:

- утврђено почетно стање, нпр. није формирана комисија за равноправност сполова - ови подаци се преузимају из Анализе равноправности полова;
- индикатор успеха – квалитативни и квантитативни индикатори се преузимају из усвојеног ЛГАП-а;
- извора података за праћење по индикаторима успеха, тзв. извори верификације, нпр. одлука о формирању комисије, извјештај скупштини о броју састанака комисије и одлукама, спискови учесника у активностима, медијски извјештаји и сл.
- период праћења према индикаторима успеха, нпр. на мјесечном или кварталном нивоу – у предложеној матрици је предвиђено квартално праћење.

Оквир за праћење и евалуацију може бити кориштен као формат периодичног извјештаја, а на основу којег би биле дате и препоруке за наредни период. За праћење и евалуацију ЛГАП-а ће бити задужен тим који ће бити формиран у ове сврхе од стране градоначелника.

ПРЕДЛАГАЧ:
ГРАДОНАЧЕЛНИК

Драшко Станивуковић

